

S Z E M L E

Fischer, R.:

A SZAKSZERVEZETI KÖNYVTÁRÜGY A NÉMET DEMOKRATIKUS KÖZTÁRSASÁGBAN

.....

A Szabad Német Szakszervezeti Szövetség közvetlen felügyelete alá a következő könyvtárak tartoznak: a Szakszervezetek Központi Könyvtára, a szakszervezeti iskolák könyvtárai, /- amennyiben nem az ipari szakszervezetek, illetve más szakszervezetek iskoláiról van szó -/, s a kórházi és üdülő-könyvtárak. Az ipari szakszervezetek és az egyéb szakszervezetek központi vezetősége alá tartoznak az üzemek szakszervezeti könyvtárai s a szakszervezeti iskolák könyvtárai / - amennyiben nem a Szabad Német Szakszervezetek Szövetségének irányítása alatt állnak/. A Szabad Német Szakszervezeti Szövetség járási vezetőségei alá tartoznak a szakszervezeti kabinetek könyvtárai.

A Szakszervezetek Központi Könyvtára

A Szakszervezetek Központi Könyvtára /Berlin W. 8, Unter den Linden 15/ tudományos szakkönyvtár. Feladata a Szabad Német Szakszervezeti Szövetség szakszervezet-politikai munkájának támogatása, a kutatási, oktatási és tanulmányi célokra szolgáló irodalom összegyűjtése és rendelkezésre bocsátása. Fő gyűjtőköre: a német munkásmozgalom, különösen a szakszervezeti mozgalom irodalma, ideértve a jegyzőkönyveket, jelentéseket, hírlapokat és folyóiratokat; a külföldi szakszervezetek irodalmának legfontosabb kiadványai; a marxizmus-leninizmus klasszikuainak és a német, ill. a nemzetközi munkásmozgalom nevezetesebb vezetőinek művei. A könyvtár kiértékeli a gyűjtőkörébe tartozó irodalmat s a bibliográfiai tájékoztató szolgálat útján népszerűsíti azt minden központi szakszervezeti vezetőségben és intézménynél. A Szakszervezetek Központi Könyvtárának jelentőségét a szakszervezeti

munka terén még nem értékelik eléggé. A könyvtárak a munkás- és szakszervezeti mozgalom társadalompolitikai és történelmi irodalmából álló értékes és szinte egyedülálló könyvállománya - a könyvtár valamennyi katalógusának elkészültével - az eddiginél sokkal jelentékenyebb szerepet fog játszani a tudományos könyvtárügy területén. A könyvtárlátogatók jórészét mindig kellemesen lepte meg a történelmi anyag gazdagsága. A ritkább anyag, mint pl. a "Rote Fahne" és a "Neue Rheinische Zeitung" o. hírlapok, továbbá jónéhány egyéb párt- és szakszervezeti hírlap, illetve régi folyóirat csak az olvasóteremben tekinthető meg.

A könyvtárat és az olvasótermet a Szabad Német Szakszervezeti Szövetség minden tagja igénybe veheti. De ezenkívül olvasói lehetnek a könyvtárnak az egyetemi hallgatók, a tudósok, írók, művészek s a néprendőrség kötelékébe tartozó személyek is.

A szakszervezeti kabinetek könyvtárai

A Szabad Német Szakszervezeti Szövetség minden járási vezetősége mellett szakszervezeti kabinet működik. Általában minden járási székhelyen is van könyvtárral ellátott szakszervezeti kabinet; a könyvtárat főfoglalkozása könyvtáros vezeti. A könyvtár a kabinet vezetősége, a kabinet vezetősége pedig a Szabad Német Szakszervezeti Szövetség járási vezetősége és a Szabad Német Szakszervezeti Szövetség országos vezetősége, illetve ennek oktatási és személyzeti osztálya alá tartozik. A könyvtáraknak az a feladata, hogy megfelelő irodalommal segítsék a kabinetek oktató munkáját és ellássák a funkcionáriusokat, valamint a rendezvények, szemináriumok és tanfolyamok látogatóit a napi munkájukhoz szükséges könyvekkel és folyóiratokkal. Ez általában úgy történik, hogy a munkatársakat állandóan tájékoztatják a társadalomtudományok területén megjelent új kiadványokról és beszerzik, illetve készenlétben tartják az egyes kérdések megoldásához szükséges irodalmat. Szoros kapcsolatot tart fenn a Szakszervezetek Központi Könyvtárával. A Könyvtár a Szabad Német Szakszervezeti Szövetségnél foglalkoztatott munkások, alkalmazottak és politikai munkatársak részére egyúttal a közművelődési szakszervezeti könyvtár szerepét is betölti...

A szakszervezeti iskolák könyvtárai

A szakszervezeti iskolák könyvtárai gondoskodnak az oktatók, a

hallgatók és a tanfolyamlátogatók munkájához szükséges anyagról. Ideológiai és szakmai célkitűzésük megfelel a szakszervezeti iskolák oktatási célkitűzéseinek. A könyvtárak igénybevevőinek köre az iskolához tartozó egyénekre korlátozódik.

A legjelentősebb ilyenfajta könyvtár a bernai "Fritz Heckert" Szakszervezeti Főiskola keretében működik. Olvasótermében minden idevágó német és nemzetközi időszak kiadvány megtalálható. A főiskola tudományos munkatársai folyóiratcikk-katalógust vezetnek és az anyagot folyamatosan gyarapítják. A könyvtár vezetősége szoros kapcsolatot tart a Szakszervezetek Központi Könyvtárával, melytől duplumpéldányokat kap a munkás- és szakszervezeti mozgalom történetének anyagából - örök használatra; - másfajta irodalmat kölcsönképpen szokott szerezni olvasói számára.

.....

A kórházak és üdülőhelyek könyvtárai

A Szabad Német Szakszervezeti Szövetség minden üdülője és minden gyógyintézménye általában olyan könyvállománnyal rendelkezik, amelynek - többé-kevésbé könyvtárrá rendezve - az a rendeltetése, hogy az üdülő, illetve gyógyulást kereső vendégek olvasásra vonatkozó kívánságait teljesítse. Néhány üdülőhelyen központi könyvtárak állnak e célból rendelkezésre.....

Az üzemek szakszervezeti könyvtárai

Munkás- parasztállamunk kormánya az üzemek kulturális munkájának egységes alapokra való helyezése céljából az 1953. év folyamán a közművelődési üzemi könyvtárakat a szakszervezetek hatáskörébe utalta.....

Az üzem vagy az állami vállalat szakszervezeti könyvtárának vezetője az üzem szakszervezeti vezetőségének tartozik felelősséggel. Az üzem szakszervezeti vezetősége a művelődési bizottság és az "irodalmi szakosztály" útján ellenőrzi a könyvtár munkatársainak tevékenységét a politikai irányítást ad részükre. A klubkönyvtárak még abban az esetben is szakszervezeti könyvtáraknak számítanak az üzemben, ha olvasóközönségük nem pusztán az üzem alkalmazottaiból áll.....

A Szabad Német Szakszervezeti Szövetség ujonnan alakult helyi és járási bizottságai, valamint a megyei elnökségek koordinálják az egyes

ipari szakszervezetek és más szakszervezetek munkáját a maguk területén /város, járás, megye/, ellenőrzik a határozatok végrehajtását, s közkinccsá teszik a szakszervezeti és kulturális tevékenység területén szerzett jó tapasztalatokat. A végzett munkáért való felelősség azonban minden esetben az ipari szakszervezetekre, illetve az egyéb szakszervezetekre hárul, élükön a központi vezetőséggel. A központi vezetőségek politikai vonatkozásban a könyvtárosokkal folytatott munkamegbeszélések révén hatnak a szakszervezetek körébe tartozó üzemek tevékenységére s ezen az úton vitatják meg az illető iparágak különleges feladatait. Az állami könyvtárak könyvtárosainak tehát az üzemi könyvtárakkal kapcsolatban felmerülő minden ügyben először közvetlenül az üzemi szakszervezet vezetőségéhez kell fordulniok. Abban az esetben, ha ezek a vezetőségek a könyvtárban folyó munka megjavítására irányuló megalapozott érvek előtt elzárkóznának, akkor erről a körülményről az illetékes szakszervezet magasabb vezetőségét kell tájékoztatniok.

Igen örvendetes jelenség, hogy egyre több és több megyei és járási könyvtáros tart az üzemi könyvtárak könyvtárosaival munkamegbeszéléseket. Az ilyenfajta megbeszéléseket természetesen nem lehet mindig minden szakszervezettel külön-külön tartani, mert ez nagymértékben ésszerűtlen eljárás volna. Ilyen esetekben - a dolog leegyszerűsítése végett - a városi, megyei, illetve járási könyvtárak könyvtárosainak a Szabad Német Szakszervezetek helyi, vagy járási, illetve megyei vezetőségéhez kell fordulniok. Ezeknek a szervezeteknek egyik igen fontos feladata, hogy a szakszervezetek munkáját az állami szervek munkájával összhangba hozzák. Ezeknek a szervezeteknek a bizottságaiban valamennyi szakszervezet képviselve van, tehát az itt hozott határozatok valamennyi szakszervezetre kötelezőek.

A Szabad Német Szakszervezetek Szövetsége helyi és járási bizottságainak megalakításával elhárultak azok az utolsó tárgyi nehézségek is, amelyek eddig a Szabad Német Szakszervezetek Szövetségének elnöksége és a művelődésügyi minisztérium között létrejött megállapodásnak megfelelő eredményes együttműködés útjában álltak.

A szakszervezeti közművelődési könyvtárak mellett a nagyüzemekben, kórházakban, stb. tudományos könyvtárak is működnek. A műszaki kabineteknek is van tudományos könyvállományuk. Ezek a könyvtárak, akárcsak a k

házak ápoltjainak könyvtárai - a szakszervezeti könyvtárakkal ellentétben - az üzemek, illetve a kórházak vezetőségei alá tartoznak. A könyvtári munkában azonban nem szabad ennek a megosztottságnak kifejezésre jutnia. Mindenesetre arra kell törekedni, hogy valamennyi könyvtárfajta között szoros együttműködés jöjjön létre, mert a könyvtárak - bármilyenek legyenek is - az üzem valamennyi alkalmazottjának érdekeit szolgálják. A tudományos könyvtár legfontosabb műveit a szakszervezeti könyvtár katalógusaiba is fel kell venni; a könyvbizserzést is összhangba kell hozni, hogy ily módon elkerüljük a kettős beszerzéseket.

A szakszervezeti könyvtár egyik sajátos feladata az, hogy szakkönyvel útján emelje a munkások szakképzettségét és elősegítse az ujitási eljárások népszerűsítését. "A szakszervezeti könyvtárak feladatai az üzemekben" c. határozat megállapítja a szakkönyveknek az egész könyvállományhoz viszonyított arányát /VI/1.szakasz/. Abban az esetben tehát, ha az üzem tudományos könyvtárral rendelkezik, azokat a könyveket, melyeknek tanulmányozása magasfoku szakismeretet feltételez, ebbe a könyvtárba, a könnyebben érthető szakkönyveket viszont a szakszervezeti könyvtárba kell felvenni. Kétségtelen azonban, hogy szakkönyvekre mindegyik könyvtárfajtában szükség van. Szakkönyvállomány és szakfolyóiratok nélkül hiányos a szakszervezeti könyvtár; az ilyen könyvtár nincs tehát abban a helyzetben, hogy a termelőmunkában reá váró feladatot teljesítse.

Politikai feladataink azt kívánják meg tőlünk, hogy az üzemekben folyó könyvtári munkát erőteljesebben támogassuk. Reméljük, hogy a megyei és járási könyvtárak vezetői felismerik ilyenirányu felelősségüket, s ezért erre a feladatra a politikai szempontból legöntudatosabb, szak tudás tekintetében pedig a legkiválóbb munkatársaikat fogják kijelölni. Ily módon az általuk nyújtott támogatás sohasem fog szaktechnikai dolgokra korlátozódni, hanem minden esetben politikai segítséget is fog majd jelenteni.

Eredeti cím: Das Bibliothekswesen unserer Gewerkschaften.

Megjelent: Der Bibliothekar, 1957. 12.sz. 1240-1244.lap.

OSzK.ford.sz.: 1913.